

פרשת תצוה

ועשית חושן משפט (כח, טו)

על פי רש"י הכוונה של "חושן משפט" היא בירור דברים. כי החושן הוא עניין המשפט.

מהם אם כן האורים והתומים? (ירושלמי יומא פ"ז ה"ג)למה נקרא שמם אורים ותומים? שהן מאירין לישראל. ושהן מתימין לפנייהם את הדרך, שבשעה שהיו ישראל תמימין היו מכוונים להם את הדרך. על פי רש"י 'שם המפורש' כתוב היה על קלף שהוכנס בין כפלי החושן. אך על פי הרמב"ן משמע שהם האבנים בעצמם ללא כל תוספת שכן, האורים הם האותיות שיש באפשרותם להאיר. והתומים זה השלמות שלהם שאין האיזמל עבר עליהם לסתתם אלא בשלמותם נבראו וכך נשתבצו בחושן. והאבנים הללו מטבעם להיות בעלי אור מצוחצח. וקראם הכתוב כך: כדי להורות על שלימותן כברייתן בלתי שיתחסרו כלום.

בעניין החקיקה על האבנים יש פרשנים המסבירים שהייתה תולעת ששמה שמיר והיא זו שחקקה באבן את האותיות כמובן הכל כאן פלאי וניסי. אגב, התולעת הזו היא שנבראה בערב שבת בין השמשות כמובא במסכת אבות. נציין שכל העשרה דברים שנבראו אז בערב שבת הראשון בין השמשות, הינם דברים ניסיים ומופלאים ביותר. מהו השמיר? הרמב"ם בפירושו למסכת אבות אומר כך: שמיר- שרץ קטן חוצב האבנים הגדולות בעוברו עליהם, ובו בנה שלמה את בית המקדש.(מסכת סוטה מח'). רש"י-והשמיר שהביא בניהו בן יהוידע לתקן בו אבני הבית מאז נברא. במילון אבן שושן ערך 'שמיר' מביא = 1-אבן קשה וחזקה ביותר אחרי היהלום. מביא פסוק מיחזקאל ג' "כשמיר חזק מצור". ומשתמשים בו להשחזה וללטוש מתכות. 2-תולעת או אבן אגדית שנבראה בערב שבת בין השמשות. זאת לדעת עוד כי באם אבן אחת מאבני החושן נחסרה או אז בגד זה פסול ואין הוא יכול לקחתו וללבשו וכל כך למה? ללמדך עד כמה חשובה ההרמוניה והצבעוניות הזו כדי להופיע במציאות את התגלות ה' שכן דרך האותיות המאירות רק דרכם היה עובר דבר ה' אל הנביא ואל הכהן וכך מתגלה דבר ה'. ובחסרון אבן אחת כבר יש כאן חסרון ב'כלי' דהיינו בחושן ובשל כך יש מניעה זמנית נקודתית בהופעת ה' על כנסת ישראל.

הגמרא במסכת קידושין דף לא מספרת...על שבזמן שבת המקדש היה קיים קרה מקרה לחכמים שחסרה הייתה להם את אבן הישפה שבחושן והלכו הם החכמים אצל דמה בן נתינה באשקלון. והאיש, שגוי היה לא הסכים בעד כל הון שבעולם להעיר את אביו שכן האבן הייתה במחסן הנעול כאשר המפתח למחסן נמצא מתחת למראשותיו של אביו. בסופו של דבר נרכשה ע"י החכמים האבן הזו ובעדרו של הומלטה פרה אדומה, אכן נדיר מאוד שתיוולד פרה אדומה אך גם זה היה בדרך נס ואולי זה נהייה בעקבות 'קיום' מצוות כיבוד אב של דמה בן נתינה.

לסדרם של האבנים: ארבעה מהראשונים מלמדים אותנו בנושא. על פי הירושלמי יוצא שסדר האבנים ממש כסדר לידתם. דהיינו ארבעה בני לאה, בני בלהה, בני זלפה, שוב שני בני לאה, ולבסוף בני רחל.

אך על פי הפרשנים, רש"י, הרמב"ם, והחזקוני משמע כך: ששה בני לאה, בני בלהה, בני זלפה, ולבסוף בני רחל.

התרגום יונתן מתרגם כך את שמות האבנים. אודם-סמקו, פטדה-ירקו, ברקת-ברקו, נופך-אזמדגין, ספיר-שבזיז, יהלום-סבהלום, לשם-קנכרי, שבו-טרקיא, אחלמה-עין עגלא. תרשיש-כרום ימא, שוהם-בורלא, ישפה-פנטרי.

לצבעם של האבנים וחוזקם: אגב החוזק נמדד בין 1 ל10 ש10 הוא הכי חזק.

אודם - אבן יקרה וצבעה היה אדום. פטדה -אבן טובה והיא בצבע הטופז וצבעה ירקרק או ירוק

פרשת תצוה

צהוב.דרגת החוזק שלה הוא 8. ברקת-אבן יקרה ויש לה צבעים נאים ובעלת ברק זוהר או ברק חזק בצבע ירוק בהיר ויש אומרים שהיא האבן של נח היא מה שהתורה אומרת "צוהר תעשה לתיבה". היא גם אבן הנוחה לחריטה. נופך-צבע השמים, אדום, כחלחל, ירקרק. תכולה ירוקה. והייתה נסחרת בין ארם לצור. ספיר-אבן יקרה מאוד וחזקה מאוד כמעט כמו היהלום וצבעה כחול עז יקר ונוצץ.תכלת או שחור כחול או כחול כהה, דרגת הקושי שלה הוא 9. יהלום - אבן יקרה ביותר וקשה ביותר צבעה לבן חלבי או לבן מבריק. היא גם אבן שמאירה.דרגת הקושי שלה הוא 10. לשם - אבן העשויה משרף מאובן וקשה צבעה אם כן שקוף למחצה, מצהוב בהיר עד אדום. שבו - צבעה שחור לבן או חום כהה דרגת קושי 7. מעורב בה לבן ושחור.אחלמה-צבעה סגול או ארגמן וכל העונד אותה חולם חלום. ועוד היא נחשבת אבן טובה.תרשיש-אבן הזהב וצבעה אדום. וצבעה גם דומה לצבע היין האדום, אבן שהובאה ממדינת הים, וצבעה כים. שוהם- יש האומרים שצבעה לבן ויש האומרים שצבעה שחור.דרגת קושי 3-4.

ישפה- יש באבן הזו כל הצבעים מנומרת אדום וחום ומגוון בה מהרבה צבעים היא אבן טובה.

בספר יחזקאל כח פסוק יג' מתואר גן עדן ויש שם רשימה של אבנים טובות שהם תשעה מאבני החושן ואלו הם: אודם, פטדה, יהלום, תרשיש, שוהם, ישפה, ספיר, נופך, וברקת.

סוף דבר: קצת נגענו במופלא שבבגדי הכהן ונזכה בע"ה עוד להעמיק חקר כדי שנזכה עוד בימינו לראות כהן גדול בתפארתו עם אחיו הכהנים ועם הלווים במלוא העוצמה לעבודת הקודש במרום הרים בירושלים, אמן ואמן